

VN/10633/2020

Digitaaliset keinot koronaviruskriisin jälkihoidossa -työryhmän väliraportti

Väliraportissa on kuvattu koronaviruskriisin aikaista digiloikkaa laajasti eri sektoreilla. Katsotteko, että sektorien kehitystyötä on kuvattu riittävällä tavalla?

Koronaviruskriisi vaikutti huomattavasti yleisten kirjastojen toimintaan ja siten myös kansalaisiin. Väliraportissa kiinnitetään vain vähän huomiota yleisten kirjastojen toimintaan ja palveluista nostetaan esille lähinnä vain digitaaliset palvelut ja kokoelmat. Raportissa kuitenkin todetaan, että kunnissa verkkokirjastopalvelut ovat yleisimpiä palveluita.

Raportissa kirjastot rinnastetaan arkistoihin ja museoihin tavalla, mikä lähinnä kattaa tieteelliset kirjastot – yleisillä kirjastoilla ei ole omia kansallisia aineistoja. E-kirjat nostetaan esille lähinnä näkövammaisten palveluna, näin ei kuitenkaan ole, vaan e-kirjoja käyttävät kaikki asiakasryhmät. Kirjastojen sulkeminen osoitti, että kirjastojen nykyiset e-aineistokokoelmat ovat suppeita eivätkä vastaa kysyntään, osittain johtuen siitä, että tarjonta kirjastoille ei ole yhtä kattavaa kuin kaupallisille toimijoille.

Kirjastojen merkitys tiedon ja e-palveluiden saavutettavuuden kannalta mainitaan toteamalla, että koronaviruskriisin aikana kirjastojen laitteet eivät olleet käytettävissä. Tilojen ja laitteiden lisäksi kirjastoissa tehdään digitukea niin laitteiden kuin asiakkaan tarvitseman palvelun käytössä.

Katsotteko, että toimet, joita väliraportissa esitetään, riittävässä määrin edistävät tavoitteita? Jos ette, miten toimenpiteitä tulisi täydentää?

Kirjastojen kannalta keskeisin on ehdotus 6, jossa mainitaan yleisölle suunnattujen digitaalisten sisältöjen ja palveluiden tuottaminen. Tämän kohdan tulisi sisältää myös kansallisen e-kirjaston perustamisen. Kansallisella e-kirjastolla tarkoitetaan ratkaisua, jolla voitaisiin varmistaa koko Suomessa tarjolle yhdenvertainen ja kattava e-aineistokokoelma. Tällä hetkellä e-kirjojen saatavuus vaihtelee kunnittain huomattavasti ja käyttö on aina sidottu tietyn kirjaston/kirjastokimpan asiakkuuteen. Toimenpiteiden tulisi kattaa riittävät muutokset, että e-kirjallisuuden hankinta ja käyttö kirjastoissa rinnastuisi painettuun kirjallisuuteen.

Digiosallisuuden toimenpiteissä mainitaan digitaalisten palveluiden saatavuus ja saavutettavuus. Tässä kohden tulisi huomioida sekä nykytilanteen arvioinnissa että jatkokehittämisessä kirjastoissa tehtävä työ. Kokonaisuutenaan kansalaisten digitaitojen edistäminen on iso kysymys ja tulee selvittää, miten huolehditaan käytännön toteuttamisesta eli rahoitus, osaaminen, resurssit, tilat, tekniikka ja laitteet. Toimenpiteissä korostuvat yritystoiminta ja koulutus. Kirjastojen kannalta olisi tärkeää huomioida erityisesti työelämän ulkopuolella olevat ryhmät ja kaikki erityisryhmät, joille palveluiden käyttäminen on haasteellista.

Mitkä toimenpide-ehdotukset tulisi priorisoida? Millä perusteilla?

Yleisten kirjastojen kannalta kaikki toimenpiteet, jotka parantavat asukkaiden yhdenvertaisuutta ja palveluiden saavutettavuutta ovat keskeisiä. Käytännössä yleiset kirjastot tarjoavat mahdollisuuksia käyttää digipalveluita ja siten myös huolehtivat laajasti digituesta, joten kaikki toimenpiteet, jotka edistävät digipalveluiden käyttämistä ja niihin tarjottavan tuen parantamista ovat erittäin tärkeitä.

Mitä toimenpide-ehdotusten toteutuksessa tulee huomioida?

-

Toimenpide-ehdotuksissa on viitattu jo käynnissä oleviin hankkeisiin, joiden osana toimenpiteitä voidaan edistää. Tunnistattekko muita hankkeita, joihin toimenpiteet tulisi kytkeä?

Helsingin kaupunginkirjastossa on meneillään opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama digimedian selvityshanke, jossa tavoitteen on selvittää, miten kuntien yhteinen e-kirjasto olisi mahdollista toteuttaa.

Yleisten kirjastojen neuvoston puolesta
Rebekka Pilppula, varapuheenjohtaja